

Privacywaakhond krijgt geld, nu nog tanden

Bart Custers

Minister Dekker van Rechtsbescherming heeft aan de Tweede Kamer laten weten dat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) jaarlijks 3,4 miljoen euro extra krijgt. Dit geld is bedoeld om naleving van de nieuwe Europese privacywetgeving beter te kunnen handhaven. Dat is goed nieuws voor de rechtsbescherming van Nederlanders, maar alleen geld is niet voldoende.

Sinds mei 2018 is in Nederland de Europese privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Daarin zijn niet alleen de privacyrechten van burgers verstevigd, maar kunnen bedrijven en overheden die zich niet aan de regels houden ook stevige boetes krijgen, oplopend tot miljoenen euro's. Met name die boetebepalingen zorgen ervoor dat veel organisaties nu pas echt goed opletten dat ze zich aan de regels houden. Die regels bestaan namelijk al sinds 1995, maar waren zonder ernstige (financiële) consequenties als ze niet werden nageleefd. Er bestonden toen geen boetes, alleen dwangsommen konden worden opgelegd, hetgeen niet veel gebeurde.

De nieuwe privacywet biedt dus betere bescherming voor burgers, maar alleen als burgers en organisaties zich meer bewust zijn van de regels en er ook strenge handhaving plaatsvindt. Het extra geld voor de toezichthouder helpt hierbij om drie redenen.

Ten eerste blijkt uit onderzoek dat we vanuit de Universiteit Leiden verrichtten voor de minister van justitie dat Nederland in vergelijking met andere Europese landen weliswaar koploper is met het maken van beleid en wetgeving om de privacy te beschermen, maar slechts middenmoter als het gaat om het budget voor de toezichthouder. Europees gezien kan Nederland wel hoge ambities tonen, maar zonder boter-bij-de-vis blijft de vraag hoe serieus dat is. Ter vergelijking, het budget in Duitsland voor privacywaakhonden is vele malen hoger, ook na de Nederlandse budgetverhoging. Uiteraard is in die vergelijking rekening gehouden met de veel grotere economie en bevolking van Duitsland.

Ten tweede schept meer budget voor de toezichthouder uiteraard meer mogelijkheden om de privacywetgeving te handhaven. Uit eerder onderzoek van een adviesbureau bleek dat de Autoriteit Persoonsgegevens ontoereikend budget had om de huidige wetgeving adequaat te handhaven. Het toegezegde extra budget komt wél in de buurt van wat nodig is. Met meer geld kunnen nu meer inspecteurs worden aangesteld en kan diepgravend onderzoek plaatsvinden naar mogelijke misstanden. Dat leidt tot betere rechtsbescherming van burgers.

Ten derde is van belang op te merken dat het extra budget voor de toezichthouder zich vanzelf zal terugverdienen. Het mag veel geld lijken, maar de Autoriteit Persoonsgegevens is slechts een kleine toezichthouder in vergelijking met bijvoorbeeld de ACM of de AFM, die vele malen groter zijn. De verwachting is dat de boetebedragen opgelegd door de Autoriteit Persoonsgegevens de budgetten in de toekomst flink zullen overstijgen. Uiteraard is het niet de bedoeling dat overheidsinstanties zichzelf bekostigen of terugverdienen, dat zou een perverse prikkel zijn. Het doel is naleving van de regels en betere bescherming van burgers

en consumenten, het doel is niet meer geld binnenhalen. Maar vanuit financieel oogpunt is dit geld dus goed besteed.

Allemaal goede ontwikkelingen, zo lijkt het. Maar alleen extra geld is niet voldoende. Naast de aangescherpte wetgeving, een onlangs gestarte voorlichtingscampagne en deze extra budgetten voor naleving en handhaving is nog iets anders nodig, namelijk expertise. Het extra geld kan worden ingezet voor meer inspecteurs en experts, maar deze zijn helaas maar moeilijk te krijgen. Universiteiten leiden studenten hiervoor op, maar de vraag overstijgt ruimschoots het aanbod. Daar komt bij dat de Autoriteit Persoonsgegevens afgelopen jaren flink is gereorganiseerd, waarbij ook experts zijn vertrokken. Met extra geld is minister Dekker daarom nog niet klaar. De hoogste tijd dus om de toezichthouder zelf nu verder op orde te brengen, zorgvuldig nieuwe medewerkers te selecteren, de interne expertise verder uit te breiden en de organisatie beheerst te laten groeien. Alleen dan kan de privacywaakhond goed zijn tanden laten zien.

Bart Custers is hoogleraar Law and Data Science aan de Universiteit Leiden.

Deze bijdrage is mede gebaseerd op onderzoek gedaan voor de Europese Commissie in het e-SIDES project, grant number 731873.